

Tomasz Schimanek

Praktyczne przykłady wykorzystania rozwiązań dotyczących „dostępności” przewidzianych w Prawie zamówień publicznych

Seminarium UZP

**ISTOTNE REGULACJE ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH Z PERSPEKTYWY
POSTĘPOWANIA KONTROLNEGO**

Warszawa, 19.11.2021 r.

- ▶ W prezentacji przedstawione zostały przykłady zapisów dotyczących tak zwanej dostępności zaczerpnięte z dokumentacji postępowań, wykorzystujące głównie możliwości przewidziane w Prawie zamówień publicznych.
- ▶ Przykłady pokazują, w jaki sposób nie należy i jak powinno się zapisywać wymagania dotyczące dostępności przede wszystkim w opisie przedmiotu zamówienia.

Umieszczenie wymagań dotyczących przedmiotu zamówienia w dokumentacji postępowania

- ▶ Dość często zamawiający ograniczają się do umieszczenia ogólnej informacji o zastosowaniu wymogu dotyczącego dostępności jedynie w ogłoszeniu o zamówieniu.

Przykład

Ogłoszenie o zamówieniu:

SEKCJA IV – PRZEDMIOT ZAMÓWIENIA

4.1.13.) Zamawiający uwzględnia aspekty społeczne, środowiskowe lub etykiety w opisie przedmiotu zamówienia: Tak

4.1.14.) Określenie aspektów społecznych, środowiskowych lub etykiet w opisie przedmiotu zamówienia:

Zamawiający określił wymagania dotyczące wydajności lub funkcjonalności, zgodnie z art. 101 ust. 1 ustawy

W opisie przedmiotu zamówienia w SWZ: -

W umowie: -

Przykład

Ogłoszenie o zamówieniu:

SEKCJA IV – PRZEDMIOT ZAMÓWIENIA

4.2.2.) Krótki opis przedmiotu zamówienia:

Obowiązkiem wykonawcy jest wykonanie przedmiotu umowy zgodnie z minimalnymi wymaganiami określonymi w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (tekst jedn. Dz. U. z 2020 r. poz. 1062).

W opisie przedmiotu zamówienia w SWZ: -

W umowie: -

- ▶ Innym, często stosowanym sposobem zapisu jest powtarzanie tych samych, ogólnych sformułowań w opisie przedmiotu zamówienia i w umowie.

Przykład

Opis przedmiotu zamówienia w SWZ i zapis w umowie:

Wykonawca realizując zamówienie uwzględni wymagania w zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych oraz projektowania z przeznaczeniem dla wszystkich użytkowników, zgodnie z art. 100 ust. 1 Prawa zamówień publicznych

lub

Wykonawca realizując zamówienie zapewni zgodność z minimalnymi wymaganiami określonymi w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (tekst jedn. Dz. U. z 2020 r. poz. 1062).

- ▶ O ile w opisach przedmiotu zamówienia pojawiają się bardziej szczegółowe wymagania, o tyle w umowach bardzo rzadko pojawiają się konkretne zapisy dotyczące ich spełniania. Najczęściej w umowach są jedynie ogólne zobowiązania, że wykonawca zrealizuje zamówienie zgodnie z wymogami określonymi w opisie przedmiotu zamówienia dołączonym do umowy.
- ▶ W sytuacji, w której dla wielu wykonawców mogą to być wymagania nowe, z którymi nie mieli wcześniej do czynienia, warto takie konkretne zapisy w umowach umieszczać.

Przykład

Umowa dotycząca stworzenia strony internetowej:

- 1. Wykonawca oświadcza, że posiada niezbędną wiedzę i doświadczenie w zakresie standardów sieciowych i wytycznych dotyczących dostępności serwisów internetowych dla osób niepełnosprawnych, o których mowa w zasadach WCAG 2.1.**
- 2. Przedmiot zamówienia musi być wykonany zgodnie ze wszystkimi wytycznymi WCAG 2.1 zawartymi w załączniku do Ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych.**

- 3. W przypadku wystąpienia niezgodności z załącznikiem do Ustawy, o którym mowa w ust. 2 wykonawca zobowiązuje się wprowadzić wszelkie poprawki serwisu wynikające z jego niedostępności i niezgodności bezzwłocznie na swój koszt w terminie 14 dni od daty wskazania błędów dostępności przez Zamawiającego.**
- 4. Zamawiający oświadcza, iż zobowiązuje się zgłosić Wykonawcy w formie pisemnej wykryte wady i błędy niezgodności z dokumentami wskazanymi w ust. 2.**
- 5. Spełnienie wymogów określonych w ust. 2 zostanie potwierdzone protokołem odbioru strony internetowej stanowiącym załącznik nr 3 do umowy.**

- 6. Wykonawca wraz z serwisem dostarczy Zamawiającemu zintegrowany z serwisem edytor treści zgodny z zaleceniami ATAG 2.0 (ang. Authoring Tool Accessibility Guidelines). Zaproponowane rozwiązanie musi wspierać między innymi tworzenie semantycznych elementów HTML, takich jak: nagłówki, listy wypunktowane, tytuły podstron. Edytor ponadto powinien zawierać następujące funkcjonalności: wyrównywanie bloków tekstu do danej strony, dodawanie opisów alternatywnych do elementów graficznych oraz tytułów do linków, a także umożliwiać zmianę definicji języka dla całych podstron lub pojedynczych wyrazów czy zwrotów.**
- 7. Strony ustalają odpowiedzialność za niewykonanie lub nienależyte umowy w odniesieniu do spełniania wymagań WCAG 2.1 w formie kar umownych w następujących przypadkach i wysokościach:**

- a) **za opóźnienie w usuwaniu wad stwierdzonych przy odbiorze wymagań WCAG 2.1 w wysokości zł , za każdy dzień opóźnienia, liczonego od terminu wskazanego na usunięcie naruszenia,**
- b) **z tytułu odstąpienia od realizacji umowy z przyczyn niewdrożenia lub nienależytego wdrożenia wymagań WCAG 2.1 w wysokości% wartości wynagrodzenia brutto.**

Treść wymagań zwartych w dokumentacji postępowania

- ▶ W zdecydowanej większości zidentyfikowanych przypadków wymogi w zakresie dostępności dotyczą przedmiotu zamówienia.
- ▶ Wymogi związane są najczęściej z trzema obszarami, określonymi w ustawie o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.
- ▶ Pierwszy obszar to tak zwana dostępność cyfrowa (np. strony internetowe, aplikacje mobilne).

Przykład

zamówienie na aktualizację i modernizację strony internetowej zamawiającego

Opis przedmiotu zamówienia:

Strona internetowa musi być dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych, w szczególności osób niewidomych i słabowidzących.

Przykład

zamówienie dotyczące stworzenia serwisu internetowego

Opis przedmiotu zamówienia:

Wykonawca wykona przedmiot zamówienia zgodnie ze wszystkimi wytycznymi WCAG 2.1, o których mowa **w załączniku do Ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych.**

Narzędzia do obsługi serwisu muszą spełniać zalecenia ATAG i być dostępne dla użytkowników niepełnosprawnych.

Edytor treści musi zawierać możliwość tworzenia semantycznych elementów HTML, m.in. takich jak nagłówki czy listy wypunktowane.

Warunkiem odbioru serwisu i dokonania płatności jest spełnienie wymogów wskazanych w załączniku do Ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych.

Zamawiający zastrzega sobie prawo do zlecenia zewnętrznego audytu spełnienia wymagań WCAG 2.1.

- ▶ Drugi obszar to tak zwana dostępność architektoniczna (np. budynki, drogi).

Przykład

zamówienie dotyczące wymiany dźwigów osobowych w budynkach mieszkalnych

Opis przedmiotu zamówienia:

Wszystkie nowe dźwigi osobowe muszą być przystosowane do korzystania przez osoby niepełnosprawne.

Przykład

zamówienie dotyczące wymiany dźwigów osobowych

Opis przedmiotu zamówienia:

Każda nowa kabina powinna być wyposażona we wszystkie niezbędne rozwiązania umożliwiające korzystanie z dźwigów osobom niepełnosprawnym zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (tekst jedn. 2019 poz. 1065 z późn. zm.), m.in. oznaczenie przycisków w panelu sterującym alfabetem Braille'a, komunikaty głosowe w kabinie o jeździe i stanie dźwigu, pętla indukcyjna w kabinie dla osób niedosłyszących.

Przykład

zamówienie dotyczące sporządzenia dokumentacji projektowo - kosztorysowej wraz z nadzorem autorskim modernizacji budynku szkoły podstawowej

Opis przedmiotu zamówienia:

Wykonawca zobowiązuje się do realizacji przedmiotu zamówienia zgodnie ze „Standardami Dostępności” dla m. st. Warszawy - zarządzenie nr 1682/2017 Prezydenta m. st. Warszawy z dnia 23 października 2017 r. z późn. zm. w sprawie tworzenia na terenie miasta st. Warszawy dostępnych przestrzeni, w tym infrastruktury dla pieszych ze szczególnym uwzględnieniem osób o ograniczonej mobilności i percepcji

oraz zgodnie z zarządzeniem nr 645/2021 Prezydenta m. st. Warszawy z dnia 4 maja 2021 r. w sprawie wprowadzenia w m.st. Warszawa standardów architektonicznych i funkcjonalnych dla szkół podstawowych i zespołów szkolno-przedszkolnych.

Zarządzenie nr 1682/2017, Wzorcowy opis dostępności oraz Lista kontrolna do standardów dostępności dla m. st. Warszawy stanowią odpowiednio załączniki nr 5-7 do SWZ.

- ▶ W przypadku zamówień dotyczących projektowania i wykonania robót budowlanych zamawiający umieszczają niekiedy wymogi dotyczące dostępności architektonicznej w programie funkcjonalno-użytkowym.

Przykład

zamówienie dotyczące budowy kładki pieszej w systemie zaprojektuj i wybuduj

Program funkcjonalno-użytkowy:

6. Wymagania Zamawiającego w stosunku do przedmiotu zamówienia

6.3. Wymagania Zamawiającego dotyczące architektury i konstrukcji:

Wykonawca zobowiązany jest wykonując zamówienie do przestrzegania minimalnych wymagań służących zapewnieniu dostępności architektonicznej określonych w **art. 6 pkt 1 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. – o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U.2020 poz.1062).**

- ▶ Trzeci obszar to tak zwana dostępność informacyjno-komunikacyjna (np. imprezy, szkolenia, obsługa klientów, transport).

Przykład

zamówienie dotyczące organizacji konferencji

Opis przedmiotu zamówienia:

Przedmiot zamówienia będzie realizowany zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020.

Przykład

zamówienie dotyczące organizacji konferencji

Opis przedmiotu zamówienia:

Wymagania dotyczące miejsca, w którym będzie odbywać się konferencja:

- **Dojazd do miejsca, w którym odbywa się konferencja możliwy jest komunikacją miejską. Przystanek komunikacji miejskiej znajduje się w pobliżu miejsca konferencji, w maksymalnej odległości 300 metrów od miejsca wydarzenia.**
- **Droga prowadząca do miejsca konferencji jest utwardzona, bez schodów, wysokich krawężników czy innych utrudnień komunikacyjnych czy terenowych.**

- **W bezpośrednim otoczeniu budynku, w którym odbywa się konferencja (możliwie blisko wejścia do budynku) zlokalizowane są miejsca parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami – odpowiednio oznakowane i o odpowiednich wymiarach, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (tekst jedn. Dz. U. 2019 poz. 1065 z późn. zm.).**
- **Wejście do budynku, w którym odbywa się konferencja dostosowane jest dla osób z niepełnosprawnością ruchową – znajduje się na poziomie ulicy (brak schodów, progów itp.).**

- W przypadku występowania schodów wykonawca zapewni **wejście alternatywne** w postaci pochylni zgodnej z wymogami rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (tekst jedn. Dz. U. 2019 poz. 1065 z późn. zm.).
- W przypadku braku pochylni, wykonawca zapewni **wejście alternatywne** innego rodzaju np. w postaci platformy, podnośnika czy schodołazu, które pozwala na samodzielną obsługę urządzenia przez osobę z niepełnosprawnością. Jeżeli nie jest to możliwe, zamawiający dopuszcza wejście alternatywne np. w postaci platformy, podnośnika czy schodołazu wymagające obsługi urządzenia przez osobę z personelu wykonawcy, pod warunkiem zapewnienia takiej osoby przez wykonawcę.

- **Wejście do budynku powinno umożliwiać swobodny przejazd osobom na wózkach inwalidzkich, tj. powinno mieć odpowiednią szerokość (min. 90 cm) oraz zapewniać odpowiednie pole manewru, powinno być również właściwie oznakowane (np. w przypadku szklanych drzwi wejściowych – z kontrastowymi oznaczeniami na odpowiedniej wysokości).**
- **W budynku drzwi wejściowe są automatycznie rozwierane lub rozsuwane, wzbudzone na detektor ruchu. Zamawiający dopuszcza wejście do budynku z drzwiami obrotowymi lub tradycyjnymi wahadłowymi, wyłącznie pod warunkiem usytuowania przy nich drzwi rozwieranych lub rozsuwanych automatycznie, przystosowanych do ruchu osób niepełnosprawnych.**
- ...

- ...
- Środkiem dowodowym spełnienia przez wykonawcę wymogów w zakresie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami jest pisemne oświadczenie wykonawcy o spełnieniu ww. wymogów. Środkiem dowodowych na potwierdzenie spełnienia warunków w zakresie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, który zaakceptuje zamawiający jest również dokument (np. certyfikat) potwierdzający uzyskanie przez obiekt, w którym będzie odbywać się wydarzenie, pozytywnego wyniku audytu dostępności przeprowadzonego przez niezależny podmiot zewnętrzny.
- Zamawiający zastrzega sobie prawo do **kontroli w miejscu obiektu**, zaoferowanego przez wykonawcę, którego oferta została oceniona jako najkorzystniejsza, w zakresie spełnienia przez obiekt wymogów dotyczących dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

- **W przypadku negatywnego wyniku kontroli opisanej w punkcie 30. tj. wykazania braku spełnienia przez wykonawcę wymogów dotyczących dostępności obiektu dla osób z niepełnosprawnościami, zamawiający dokona wyboru oferty najkorzystniejszej spośród pozostałych ofert.**

Przykład

zamówienie dotyczące dostawy fabrycznie nowych autobusów miejskich

Opis przedmiotu zamówienia:

Autobus powinien spełniać normę PN-S-47010:1999 dla autobusu miejskiego, niskopodłogowego klasy I respektując wymagania Regulaminu 107 Europejskiej Komisji Gospodarczej Organizacji Narodów Zjednoczonych (EKG/ONZ) – Jednolite przepisy dotyczące homologacji pojazdów kategorii M2 i M3 w odniesieniu do ich budowy ogólnej.

- ▶ Rzadko pojawiają się również inne wymagania nie należące do trzech głównych obszarów dostępności.

Przykład

zamówienie dotyczące organizacji wycieczki dla pracowników zamawiającego

Opis przedmiotu zamówienia:

Wykonawca dostosuje wyżywienie do potrzeb uczestników wycieczki. Zamawiający zastrzega, iż wśród uczestników mogą pojawić się osoby będące na diecie bezglutenowej, weganie oraz wegetarianie. Ostateczną informację o takich osobach zamawiający przekaze wykonawcy najpóźniej na 5 dni roboczych przed datą wyjazdu.

- ▶ Bardzo rzadko wymagania dotyczące dostępności pojawiają się poza opisem przedmiotu zamówienia.

Przykład

zamówienie dotyczące produkcji, korekty i montażu filmów wideo

Opis przedmiotu zamówienia:

Przedmiot zamówienia musi być wykonany zgodnie ze wszystkimi wytycznymi WCAG 2.1 zawartymi w załączniku do Ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych.

O udzielenie zamówienia mogą się ubiegać wykonawcy, którzy:

DOŚWIADCZENIE

Dysponowanie kluczowym personelem:

Wykonawca dysponuje co najmniej jedną osobą, która w okresie ostatnich trzech lat przed upływem terminu składania ofert brała udział w zakresie postprodukcji nagrania, która obejmowała: dostosowanie materiału do osób niepełnosprawnych zgodnie z WCAG 2.1, przygotowanie napisów rozszerzonych do animacji, przygotowanie audiodeskrypcji z lektorem, co najmniej dwóch nagrań video (dźwięk i obraz) o czasie trwania co najmniej piętnaście minut każde.

Przykład

zamówienie dotyczące świadczenia usług polegających na obsłudze ekspozycji stałej i osób ją zwiedzających

Pozacenowe kryteria oceny ofert:

Kryterium: dodatkowe kwalifikacje/szkolenia osoby/osób przeznaczonych do obsługi zwiedzającego - Waga 5%

Zamawiający, mając na uwadze cel w postaci zwiększenia dostępności usługi dla osób z niepełnosprawnościami dodatkowo punktował będzie znajomość Polskiego języka migowego (PJM) - posiadanie znajomości Polskiego Języka Migowego (PJM) potwierdzone zaświadczeniem. Znajomość PJM dotyczy tylko i wyłącznie osoby wskazanej przez Wykonawcę w Wykazie osób, wyznaczonej do wykonywania usługi w ramach realizacji zamówienia.

Liczba punktów w w/w kryterium obliczona będzie w następujący sposób:
w przypadku dysponowania przez Wykonawcę, co najmniej jedną osobą, która odbyła i jest w stanie udokumentować odbycie szkolenia z polskiego języka migowego, na zasadach opisanych powyżej, Zamawiający przyzna:

a) za poziom podstawowy (A1) – w tym kryterium 3 punkty,

b) za poziom średniozaawansowany (A2) – w tym kryterium 5 pkt

W przypadku, gdy Wykonawca nie będzie dysponował taką osobą, Zamawiający punktów nie przyzna (w punktacji w ramach tego kryterium podane zostanie 0 punktów).

W przypadku, gdy Wykonawca wykaże, że dysponuje więcej niż jedną osobą ze znajomością PJM Zamawiający informuje, że liczba punktów NIE zwiększa się i wynosi odpowiednio 3 albo 5.

Kluczowe wnioski

- ▶ Wymagania dotyczące dostępności powinny być uzasadnione i użyteczne. Powinny również, o ile to niezbędne, uwzględniać rozwiązania alternatywne.
- ▶ Wymagania dotyczące dostępności powinny być opisane w sposób jasny, klarowny i konkretny, tak, aby wykonawca wiedział, jakie warunki musi spełnić, a zamawiający mógł to zweryfikować.
- ▶ Jeżeli zamawiający odwołuje się do wymogów określonych w ustawach, rozporządzeniach, dyrektywach czy normach krajowych, europejskich lub międzynarodowych, to musi to robić w sposób racjonalny i adekwatny do przedmiotu zamówienia.
- ▶ Zamawiający powinni określać w umowach wymogi dostępności, sposób kontrolowania ich wypełniania oraz sankcje z tytułu ich niespełnienia.

- ▶ Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami
- ▶ Ustawa z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych
- ▶ Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się
- ▶ Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
- ▶ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie

- ▶ Podręcznik uniwersalnego projektowania:
www.integracja.org/portfolio/projektowanie-dla-wszystkich/
- ▶ Poradnik dotyczące projektowania przestrzeni publicznych pod kątem potrzeb seniorów:
www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Poradnik_Przestrzen_publiczna_przyjazna_seniorom_2015.pdf
- ▶ Strona internetowa Programu Dostępność Plus:
www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/fundusze-europejskie-bez-barier/dostepnosc-plus
- ▶ Zakładka *Dostępność* na stronie Urzędu Zamówień Publicznych:
<https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/zrownowazone-zamowienia-publiczne/spoleczne-zamowienia/przydatne-informacje/dostepnosc>

Dziękuję za uwagę